Poštarina plaćena u gotovom.

NOVA TRIBUNA

Godina VII | Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10 Pojedini broj Din. 1.50 Čekovni račun br. 34.159 | Petak 16 juna 1939 | Rukopisi se ne vraćaju. Oglasi se računaju po tarifi. Plativo i utuživo u Šibeniku. | Br. 588

GRADSKA BIBLIOTEKA „JURAJ ŠIŽGORIĆ" ŠIBENIK NAUČNI ODSJEK

Evropski frontovi

(Za »Novu Tribunu« napisao dr. Dušan Urukalo)

Objektivnost je najsolidnija osnova života a po tome i javnog pisanja.

Tko objektivno posmatra stvari, taj ne može da pogriješi. Ili mu razvoj stvari dade potpuno pravo, ili je NOVA SITUACIJA, koja je promijenila objektivnost rasuđivanja u času pisanja.

Evropa se danas dijeli na demokratske i totalitarne države.

U t. zv. »demokratske države« spadaju Engleska, Francuska i tobože sada i Sovjetska unija — što znači katastrofu komunizma, — dok u »totalitarne države« spadaju Italija, Njemačka, Španija, Čehoslovačka, ili bolje Češka i Slovačka, te Portugal, dok sve ostale manje države, obzirom na svoj teški položaj, nisu ni miševi ni tići, ili bolje — sada su jedno, sada drugo, da produže po naravnom zakonu održanja svoje postojanje.

Jedina od manjih država bila je Jugoslavija u donekle i Danska koje su otvoreno istupile na put koji im, može biti više, razum nego srce, diktira sadašnjica. Poljska republika sa svoje strane nije, barem tako izgleda, ništa naučila u slučaju bivše Čehoslovačke i njenog tvrdoglavog držanja.

Kada je govor o Turskoj, objektivni posmatrač treba da znanjem turske prošlosti, njenog geografskog položaja, dardanelskog pitanja, crnomorskih interesa, islamskog vodstva itd., vrlo malo vjeruje u TRAJAN priklon demokratskim intencijama englesko-francuskog bloka, jer ako znamo da je rat sa Grčkom 1921 g. bio produkt borbe tih istih dvaju konkurenata na blizom Istoku, ne možemo vjerovati u održanje odnosa, osim da Kemalova Turska u unutrašnjoj politici bježi od svojeg rođenja, a u vanjsko-strateškoj otvara puteve kroz nikad kompromitovana prava na Dardanelski prolaz. — Po dovršenju problema Aleksandretnskog Sandžaka, imaćemo jasnu sliku prave turske orijentacije.

Grčka, Rumunija, Bugarska drže se principa balkanskog unitarizma, nešto naravno u odnosu sa njima bez ikakvog ograničenja pristaju Jugoslavija i Turska. Madžarska vodi politiku svog ojačanja i rivendikacija.

Holandija i Belgija sa jedne strane, kao i sve male baltičke države i skandinavske zemlje sa druge strane, graničeći sa Njemačkom, vode politiku pameti i nastoje se apstrahirati od velikog problema borbe velesila, jer znaju vrlo dobro, da interesi SVIH malih država ne zavise od rezultata borbe velikih kada je problem velikih u svjetsko-političko-privrednom gospodstvu, a ne više u nacionalnim ujedinjivanjima ili strateškim granicama, što spada već u izvršen čin.

Konstatacijom da je mir odvisan od velikih država, treba vjerovati u kakvo takvo ponovno popuštanje demokratija Njemačkoj i Italiji. Jer, kudikamo je jeftiniji put popuštanja opravdanim zahtjevima »mjesta pod suncem i osnovnim industriskim sirovinama« koje trebaju totalitarnim hiperpopuliranim državama, nego li je »dovođenje« komunističkog raja u Downing Street i Place de la Bourse. O ratu da i ne govorimo! Jer napokon rat traži bezbroj žrtava u materijalu i ljudima, i dok jedan sistem država raspolaže desetinama miliona zdrave i duhovno-vojnički izučene čak fanatizovane omladine, drugi sistem treba da od rasklimanih strančara, laburista i lordova, napravi borce — za što? — za stvarnu pobjedu haosa, koji bi neminovno bio rezultat novog rata!

Genije ljudske savjesti treba da nadvlada budost stranputice u kojoj se Evropa u klizanju napinje, pak da svi narodi dadu jedan drugome ono što je svakome pojedinom za život i razvitak potrebno, jer napredak čovječanstva traži napredak i mir svih onih koji kao civilizovani ljudi obitavaju zemlju.

Nadajmo se da će nova skora konferencija o podjeli dobara i sirovina riješiti problem ratne opasnosti i da će barem naša generacija moći da se otrese ratnih priprema i troškova.

Kult Kosova

Ima više od mjesec dana da u uglednim beogradskim dnevnicima izlaze lijepi napisi o 550 godišnjici bitke na Kosovu i kako se Sokoli iz Skoplja i sa Cetinja spremaju da 28-VI o. g. dolično proslave dan Vidovdan iz godine 1389. Doletjeće Sokoli — nema sumnje — iz cijele Jugoslavije, da na tom »razbojištu« po kojem je Kosovka Djevojka pričešćivala »vinom crvenijem« zalagala hljebom bijelim« div-junake, utopljene u vlastitoj krvi, kojima je igralo »po sto srca u grudima jednim«, pa da se duh ondašnjih heroja Krsta časnog i slobode zlatne ujedini sa duhom današnjih Sokola, pripravnih da pođu na novo Kosovo ako Kralj i Otadžbina zapovjede.

Osim spomenutih dnevnika, ostali naši dnevnici, koji svojim pisanjem ugušuju nacionalni ponos svojih čitalaca, nemaju ni riječi o uspomeni na taj dan i njegovu proslavu. Zašto?

Kult za jednu uzvišenu ideju mogu da imaju samo oni koji su za tu ideju ginuli i koje ta ista ideja poticaše kroz vjekove na nadčovječna stremljenja dok je vlastitom krvlju ne ostvariše. Ideja vodilja legendarnih heroja sa Kosova bila je Vjera i Sloboda. Ideja tih vjernika sukobila se sa topuzom potomjesca, »strenitelja« — satriteljem krsta i domaćeg ognjišta Onog kobnog Vidovdana:

Polu-mesec krvav iziša' je,
Pobedio j', al' ga skupo staje.
[Zmaj-Jova]

I bilo bi nastalo nešto strašnije od kosovske pogibije da bude uspjelo polumjesecu da ubije ideju Krsta i slobode u onom dijelu naše nacije, o kojoj klikću Zmaj-Jova:

Jao Srbima, da Srbi ne behu!
Uza svu svoju katastrofu kosovsku;

uprkos ondašnjoj stvarnosti, koju isti pjesnik u dva lapidarna stiha uklesa:

Oj, slobodo, pogaženi cvete,
Srpsko ime, porušena crkvo...

Ona ideja što prožimaše tu »porušenu crkvu« u vrijeme kosovske tragedije, a još je više nakon tame što na mrtvilo pade, koje pretvori u najsvetiji plam besmrtni heroj iz Topole, kad On i njegovi potomci učiniše ono što je kulturnoj Evropi poznato, a genije u nadahnuću — one iste ideje — u zlatna dva stiha pretali:

...Blagorodstvom srpstvo diše!
Bježi, grdna kletvo, s roda —
[zavjet Srbi ispuniše!
(P. Petrović-Njegoš)

Ideja, dakle, majka najidealnijeg fanatizma i nadčovječjeg herojstva; ideja svetosti pradjedovske vjere i svoje autokefalne i narodne crkve; ideja svoje samostalne države sa Kraljem svoje krvi; ideja oslobođenja sve svoje braće od ropstva tuđinskog, ideja bratstva i jedinstva od Jadranskog do Crnog Mora; ideja čovještva i herojstva združena s prezirom prema tirjanstvu i nečovještvu: to je ona uzvišena ideja, kojoj današnja generacija, u kultu prema Kosovu, hoće da izrazi najdublje poštovanje Kosovu, ne samo onome iz 1389, već i nepreglednim Kosovima balkanskog i evropskog rata.

Takov kult posljedica je prirodna neprekidne tradicije nacionalnog i religioznog njegovanja one bitne karakteristike, koja je ujedno i ponos i zaštita, zdravog i spasonosnog patriotizma pretstavnika naših i nacionalizma, utjelovljena u djelima neumrlim, a ne u riječima jalovim i frazama vjetrenjastim.

Kosovo naše nije samo Panteon naših Leonida, nije samo hram gdje »se miris, k nebu diže iz krvi za Krst prolivene« (Mažuranić), već je divno nadahnuće nenatkrilijivoj tradicionalno - nacionalnoj poeziji »Kosovskog ciklusa« i plejadi umjetne poezije od Ivana Gundulića do Milana Rakića, a ujedno inspiracija »Kosovskom hramu« Ivana Meštrovića.

Ideja religiozna, etička, nacionalna i herojska ostvarena nadahnućem Kosova, doći će do punog izražaja, vjerujem, prigodom pobožne i nacionalne svečanosti dueva 28, na Vidovdan ove godine, u divnom „podnebesju« vizije Ivana Mažuranića. Tamo, tamo pokriče sve što jugoslovenski diše — barem duhom, ako ne može tijelom Tamo je nadahnuće i potstrek za nove žrtve i bratski rad ujedinjene i nedjeljive Jugoslavije!

Odavna svetkuje se i u Dalmaciji na dalmatinskom Kosovu, pobožni i nacionalni, tradicionalni »Pomen poginulim za Krst časni i Slobodu zlatnu«. I to je naše, dalmatinsko—Kosovo, svakog Vidovdana:

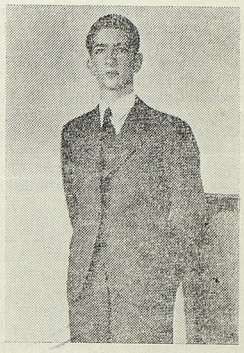
I mrtvima slavu podizalo,
Hrabrim, živim hrabrost uvećа.
[Zmaj-Jova]

Neka ovo dalmatinsko Kosovo, prigodom pet stotina i pedesete godišnjice bitke na Lazarovu, Mučenikovu i Svećevu Kosovu, pobožno i dostojanstveno, nacionalno i zanosno kaže riječi pjesnika Ive Vojnovića:

Sve su pjesme danas drumom
[prošle
da navjeste čudotvornu tajnu:
Eto s groba umorenog Carstva
Zemlja danas vaskrsla je suncu!

Dr. M. PERKOVIĆ

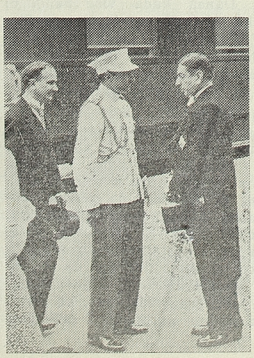
NJ. VEL. KRALJ PETAR II



na osnovu pismenih ispita, a prema ranijim godišnjim ocjenama, oslobođen e od usmenih maturalnih ispita, te će uskoro otpočeti univerzitetske studije.

Povratak Kneza i Kneginje iz Berlina

s uspjesima za Jugoslaviju i za mir u Evropi



Svečanom dočeku prisustvovao je Nj. V. Kralj Kr. Namjesnici, članovi Kr. vlade, članovi vojne i civilne kuće i pretstavnici diplomatskog kora.

Desno: Nj. Vel. Kralj i Nj. Kr. Vis. Knez obilaze počasnu četu.

Lijevo: Nj. Kr. Vis. Knez Namjesnik pozdravlja se sa pretsj. Kr. Vlade g. Dragišom Cvetkovićem.



Narodni poslanik dr. Vlade Matošić
o svojoj konferenciji u Splitu

Od g. dra Vl. Matošića primili smo odgovor na stav splitskog »Novog Doba« o konferenciji koju je nedavno g. Matošić održao u Splitu.

„NOVO DOBA" I MOJA KONFERENCIA

»Novo Doba" sada u nestašici morskih nemani, koje bi mogle da zagolicaju zanimanje čitaće publike, traži sa mnom polemiku. Osvrnulo se ništa manje nego uvodnim člankom na moju konferenciju. Moram priznati, da me je ova neobična i neočekivana pažnja iznenadila.

Stručnjaci psihijatri, koji su imali prigode da ga intimnije promatraju i studiraju, kažu da je to redovna neizbježiva posljedica jedne neizljčive bolesti. Bolest se zove »Polemikomanija«. Sa tim utvrđenjem složili su se i neki laici, koji ga bolje od mene poznaju, koji su s njim jedno vrijeme drugarski sarađivali i koji se s njim danas nalaze odlučno na istovjetnoj političko-nacionalnoj liniji. Prema tome diagnoza bi morala biti tačna. Ako je tačna, onda je za mene zaista r i s k a n t n o upuštati se u polemiku sa bolesnim čovjekom. Kad bolestan čovjek počme sebe i druge uvjeravati da je on Napoleon, pa na potkrepu ove svoje bolesne tvrdnje počme iznositi sve junačke podvige ovog velikog vojskovođe i državnika onda se, po uputi liječnika, treba za njim povoditi i povlađivati mu u svemu. Radi toga ja unapred izjavljujem, da je uvodničar »Novog Doba« jedini, najbolji, najsavršeniji i nepobjedivi polemičar u našoj zemlji, a ako i ovo ne može da bolest zadovolji, onda i u čitavom svijetu.

Ovo bi mogao da bude moj jedini odgovor na uvodni članak »Novog Doba", da se u tom natpisu namjerno, ja bih čak rekao i zlonamjerno, ne nabacuju harangersko-jezuitskom metodom neke tvrdnje, koje ne bi smjele ostati bez odgovora, pa makar i bile refleks jednog bolesnog stanja.

»Novo Doba« me označuje kao protivnika sporazuma. Ta tendenca jasno proviruje iz članka. U današnjem vrlo ozbiljnom vremenu, kada atraktivna riječ »sporazum" poput psihoze obuzima čitavu zemlju, ovakova tvrdnja, furtimaški insinuirana, može da u mašti psihozom zatrovane sredine izazove pogrešna mišljenja i nepopravljive posljedice, od prilike isto onako kao i povik »držite lopova«, kada neobaviještena i razdražena sredina juri nevina čovjeka, vjerujući da je on lopov, samo zato jer ga je takovim, u namjeri da sebe spasi, označio pravi lopov.

Vlada Gosp. Dragiše Cvetkovića, proizišla iz redova Jug. rad. zajednice kojoj i ja pripadam, došla je sa zadatkom da sporazumom riješi važan unutarnji problem: hrvatsko pitanje. Ja sam, svjestan važnosti ovoga pitanja i potrebe njegovog rješenja, dao punu podršku vladi i ničim. ni jednim aktom za cijelo vrijeme dok su se razgovori oko sporazuma vodili nisam pokazao da ne želim sporazum, vjerujući da vlada u rješavanju ovoga pitanja neće mimoići osnovne principe našeg programa, koji su sažeto sadržani u ovoj prostoj i jednostavnoj istini: JEDAN NAROD, JEDNA DRŽAVA, JEDAN KRALJ. U svim sastancima i konferencijama koje sam za ovo vrijeme održao kao i u privatnim razgovorima sa prijateljima, ja sam otvoreno istupao sa mišljenjem, da hrv. pitanje treba riješiti u interesu naroda i države. Pri tome sam stavljao ogradu koja logički izvire iz moga nacionalnog vjerovanja. Ne sporazum koji ima da oslabi životni otpor i snagu države, već sporazum koji ima da još jače učvrsti i osnaži uslove njenog boljeg i sretnijeg života. Mi jugoslovenski nacionalisti hoćemo sretnu sređenu i smirenu Jugoslaviju, a to znači da hoćemo i sve probleme u njoj riješene. Jedan od tih je i hrv. pitanje. Samo u rješavanju ovoga pitanja hoćemo da se očuvaju nedirnutima osvještane istine jugoslovenskog vjerovanja. Hoćemo dakle sporazum, koji će jedinstvenu Jugoslaviju učiniti još jačom i čvršćom unutri i spolja, koji će obezbjediti istinski jugoslovensku politiku prave bratske jednakosti i ravnopravnosti, koji će vječno za sva vremena posvetiti istinu: jedan narod, jedna država i jedan Kralj. To stanovište, opetujem, izvire nužno iz našeg nacionalnog vjerovanja, kojemu sam ja ostao vjeran od malih nogu do danas. Bilo je jedno vrijeme, kada je i uvodničar »Novog Doba« bio na lineji ovog jugosl. nac. vjerovanja.

Istina to vrijeme nije dugo trajalo, ali je svakako bilo. Danas je on »evoluirao« ili, kako on to voli da kaže, »poslušao je glas svih patriotskih duša na hrvatskoj strani«. Zlobnici hoće da su poslovno-konkurenčni razlozi diktirali ovom evolucijom. Ja sam skloniji vjerovanju, da se radi o priupadništvu (o recidivi). U svakom slučaju, bilo jedno ili drugo, naša su shvatanja u pogledu sporazuma razložna. »Novo Doba« je za stanovište većine hrv. naroda i dosljedno drhtaju duše narodne ono u načinu rješenja hrv. pitanja, kako ga predlaže Dr. Maček, vidi sreću, blagostanje i napredak ove zemlje. Ja sam protivnog mišljenja. Ja i danas vjerujem, da jedino državno i narodno jedinstvo može da obezbjedi opstanak Jugoslavije. Moje stanovište ne odgovara raspoloženju hrv. naroda, ali to ne znači da je ono zato i pogrešno. Mnogi nas primjeri iz nedavne prošlosti uče da raspoloženje većine nije uvijek odgovaralo zapretanom glasu duše i težnje naroda. Pred pola vijeka čitav Split je gotovo bez izuzetka bio u psihozi kulta jednog čovjeka, koji je zazirao od sjedinjenja sa Hrvatskom. Mali, vrlo mali broj Splićana imao je smjelosti, da se suprotstavi tom valu narodne volje, koja je odlučno odbijala da ima išta zajedničkoga sa Hrvatima. Ipak taj mali broj bio je na pravom putu, a većina Splita na stramputici. Za vrijeme austrijskog ropstva većina našeg naroda je bila nacionalno uspavana. Stariji političari su tražili zadovoljenje nacionalnih težnja u okviru carevine, a samo jedan neznatan broj zanešenjaka i fanatika radio je djelom i rječju na ostvarenju nacionalnih stremljenja u slobodnoj i jedinstvenoj Jugoslaviji. Volja ovog malog i neznatnog broja se i ostvarila. Po logici »N. D.« mi smo morali i dalje ostati u austrijskom ropstvu, jer je raspoloženje većine to tražilo.

Ova dva primjera jasno govore, da je stanovište manjine ispravno i onda kada ne odgovara raspoloženju i volji većine. Najposlije, kad već silazimo na teren broja i kada brojem hoćemo da rješavamo sudbonosna pitanja ovog našeg užeg kraja, od čijeg pravilnog rješenja ovisi sudbina i manjine i većine, treba ponoviti neospornu činjenicu, da je jedinstvena Jugoslavija stvorena voljom većine naroda i da je Primorska banovina ostala sastavni dio jedinstvene Jugoslavije voljom većine naroda ovoga kraja. Ako je većina naroda u Primorskoj banovini htjela jedinstvenu Jugoslaviju u času kad se ona stvarala i ako je ta većina svoju volju na nedvojben način izrazila, onda naknadna trenutna izmjena u raspoloženju te većine ne može da mjenja osnove opstanka ove zemlje. Pogotovo kada se zna, da se ta raspoloženja mjenjaju.

»N. D.« tačno zapaža da su se pregovori oko rješenja hrv. pitanja vodili i u sporazumu sa faktorima »na koje su se bezbroj puta zaklinjali ti jugoslavenski nacionalisti koje sada poziva g. Dr. Matošić da ga slijede«. Samo ovdje namjerno prešućuje da nam objasni, zašto su onda razgovori zastali ili prekinuti, ako je tačno »da su sve iskreno patriotske duše na hrvatskoj i na srpskoj strani zaželile napokon, da svrše naše unutrašnje 20-godisnje borbe« i da su se pregovori vodili i u sporazumu sa gore spomenutim faktorima. Neće valjda zastoj ili prekid prepisati nama, neznatnoj manjini, jer bi to značilo davati nam i previše važnosti. Mi smo cijelo vrijeme dok su razgovori trajali bili lojalni i pomagali smo nastojanje oko rješenja hrv. pitanja. Razgovori su završeni, a sporazuma ipak nema. Ako po mišljenju svih iskrenih patriotskih duša i na srpskoj strani kao i po mišljenju faktora, na koje smo se mi bezbroj puta zaklinjali, utanačenje iz zagrebačkih razgovora sadrži u sebi uslove za još čvršće i jače osnaženje ove zemlje, onda zašto se to utanačenje do danas nije ostvarilo. Preko ovoga »N. D.« vrlo vješto preskače kao onaj Zmaj-Jovin konj preko jendeka, a nama imputira da smo protiv sporazuma.

»N. D.« pri kraju svoga članka objašnjava i pravi razlog pažnji koju mi je ukazalo, poantirajući pri tome harangersku notu. Ono je smatralo da je »radi naše male splitske političke historije potrebito konstatirati, da se i još jednom čuo odavle jedan GLASIĆ protivan pravima i težnjama hrv. naroda«. Mi smo dakle GLASIĆ protivan pravima i težnjama hrv. naroda. On je naprotiv glas u skladu sa pravima i težnjama hrvatskog naroda. Ipak ima goleme razlike između našeg glasića i njegovog glasa. Naš je glasić konzekventan odraz poštenja, čestitosti i karakternosti, koji intonaciju nije mjenjao prema trenutnim raspoloženjima i poslovnim konjukturama, već je uvijek uporno jednu istinu grmio. Ovaj naš glasić čuo se i za vrijeme Austrije u ono zaboravljeno doba kada je glas uvodničara »N. D.« smatrao da interesi hrv. naroda traže, da se potstrekava i blagosivlje austrijska vojska pre odlaska na front i da se obilaze pretsoblja Njeg. Preuzvišenosti austrijskog poglavara da bi se isposlovao mali problematični uspjeh od tuđinske vlasti. Naš glasić bio je u danima oslobođenja i ujedinjenja gromoglasan i sonoran i odjekivao je uzduž i popreko po cijeloj zemlji, dok je tada glas uvodničara „N. D." ćutao od straha pred narodnim sudom. Naš će glasić i opet postati jak i zaglušan glas, ali tada glasu uvodničara »N. D.« neće biti više ni glasa ni traga.

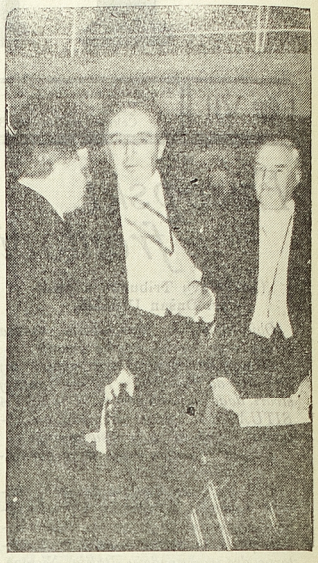
Kad smo već kod glasića, onda nek nam bude dozvoljeno povući i jednu pouku iz nesretne sudbine bratske Čehoslovačke. Dok je Slovačka bila sastavni dio jedinstvene Čehoslovačke države, glas onih koji su u jedinstvu sa braćom Cesima vidili spas i održanje bio je glasić. Danas kada više nema ni Slovačke ni Češke, taj glasić u Slovačkoj postao glas, ali nažalost kasno. Nek nas sudbina drugih naroda urazumi, kad sami pameti nemamo.

«N. D.« ne bi bilo dosljedno svom odgoju kad ne bi zadivalo i u čast i u poštenje. To, razumije se, ne čini otvoreno već furtimaški. Ono tvrdi, da je »narodno i državno jedinstvo bilo samo jedna fraza u ustima onih koji su TOME imali da zahvale svoje položaje i svoj uticaj u javnosti«. Neznam da li je »N. D.« ovom paušalnom frazom htjelo da dirne i mene. Ako je, onda nek zna da se punih 20 godina izlažem u javno-političkom radu, braneći iskreno, otvoreno i muški istinu narodnog i državnog jedinstva a da nisam stekao tim radom nikakav položaj. Položaj koji mi daje moje zvanje (advokatura), ne dugujem političkom radu. Uticaj u javnosti, ako nekog uticaja ja uopće imam, dugujem svojoj načelnoj dosljednosti, koja se i od protivnika honorište, i ako se sa mojim nacionalnim mišljenjem ne slažu.

Split. **Dr Vlade Matošić.**

G. La Gvardija i poslanik g. Fotić

na otvoru jugoslovenskog paviljona na svjetskoj izložbi u Njujorku.



Tom prilikom američka štampa donosi ovu poruku pretsjednika njujorške općine g. La Gvardija:

The Mayor at the Fair

Moja poruka dobrom narodu Vase zemlje, Hrvatima, Slovencima, Srbima, Crnogorcima, Bosancima, Hercegovcima i Dalmatincima je ovaj: volite se medju sobom kao braca i cijeli svijet ce vas voliti.

UPOZORENJE PRETPLATNICIMA

Izvjesnom broju pretplatnika poslali smo obračun za dužnu pretplatu uključivo MAJ i molimo da novac doznače, kako ne bi došlo do obustave slanja lista. UPRAVA

Kroz novine

»NOVOSTI« od 11 juna donose u cijelosti naš članak Refleksije na sporazum i prenose vijest o akciji da sjedište banovine ostane u Splitu.

„VREME« povodom uvodnika londonskog »Teims-a« o posjeti Nj. Kr. Vis. Kneza-Namjesnika Berlinu kaže:

»List ističe da je svima poznato neprijateljstvo koje Nj. Kr. Vis. Knez Namjesnik pokazuje prema boljševizmu i da je On u Berlinu na traženje da Jugoslavija uđe u pakt protiv Kominterne mogao da odgovori da Jugoslavija nikada nije imala nikakvih odnosa sa Sovjetima, te da za to nema nikakvog razloga da mijenja postojeće stanje i da ulazi u pakt protiv Kominterne.«

„ILS" INDUSTRIJA LIJEKA ŠIBENIK

„TVOKAPS"

Tvorničko skladište kapa i šešira na veliko i na malo. — SPLIT (Filijala Šibenik)

SPLIT

Afera iz Kavanjinove ulice u rukama suda

Afera iz Kavanjinove ulice, gdje su neki, već u poodmaklim godinama bogati ljudi provodili nedozvoljenu ljubav sa nedoraslim djevojčicama, od 15-17 godina, izgleda da će dobiti uskoro svoj završetak pred sudom. U javnosti još uvijek vlada veliko uzbuđenje. To se uzbuđenje malo primirilo kada je sud uzeo u svoje ruke čitavu stvar, jer se vjeruje da će se istragom ići do kraja i da će se čitava ova sramna afera rasvijetliti i krivci biti ekzemplarno kažnjeni.

Plivački klud „Jadran" i veslački klub „Gusar" neće pristupiti HSS.

Kao što smo obavješteni, propala su sva nastojanja izvjesnih ljudi da se i plivački klub »Jadran«, kome je država uvijek izlazila u susret izdašnom pomoći, priključi HSS, u kojoj je potpuno politički duh zamjenio onaj sportski. Isto tako i veslački klub »Gusar" neće stupiti u HSS, jer želi da i dalje ostane na čistom sportskom domenu.

Za suzbijanje komaraca

U Spinutu i Poljudu, gdje ima dosta bunara i rezervoara za natapanje bašća bili su se razmnožili komarci. Zauzimanjem inž. Alačevića i Higijenskog zavoda ubačene su u stajaće vode ribice gambuzije, koje uništavaju legla komaraca. Trebalo bi da se ova akcija proširi i na ostale predjele Splita i da je pomognu svi pozvani faktori.

Splitsko pasje pitanje

Na periferiji ima dosta pasa, nedresiranih i zapuštenih. Oni lajanjem remete noćni mir, a često nasrću na prolaznike, koji se teškom mukom od njih brane. Ti su psi bez nagubice i zato opasni. Pošto nastupa ljeto, a s njim i opasnost od pasje bjesnoće, potrebno je da policijske vlasti ovom pitanju posvete pažnju i provedu shodne mjere u interesu stanovnika periferije a i s obzirom na posjete turista.

† Jakov Perišić

Prošle nedjelje u Kaštel Starom preminuo je ugledni posjednik i istaknuti jugoslavenski nacionalista Jakov Perišić. Pokojnik bio je uzoran, bistar po prirodi, radišan, pošten i čvrst karakter. U sprovodu učestvovale su cijele Donje Kaštele, bez obzira na političku pripadnost, rijedak slučaj u ovo doba zasljepljenog partizanstva, što najbolje govori o ugledu koji je uživao. Pokoj mu vječni.

U banovinskom odboru J. R. Z. u Splitu neće doći do reorganizacije

Ovih dana boravio je u Splitu pretsjednik banovinskog odbora J.R.Z. g. dr. N. Novaković. Kako se doznaje za sada neće doći do reorganizacije banovinskog odbora, pošto za to ne postoje nikakvi stvarni razlozi. G. dr. Novaković uživa opće povjerenje svojih partijskih prijatelja.

NAJBOGATIJI GURMANSKI RESTAURANT
Hotel sa moderno uređenim sobama
Zlatni Fazan - Split
IZBOR PRIMORSKIH SPECIJALITETA
Glavno sastajalište splitske i šibenske publike

ZLATARSKA RADNJA
Ante Fantulin - Šibenik

Obljetnica oslobođenja grada Šibenika

U prisustvu svih vlasti, pretstavnika društava, korporacija i velikog broja građanstva proslavljena je u 10·30 u logoru na Šubićevcu godišnjica oslobođenja Šibenika. Nakon crkvenog obreda obih vjeroispovjesti i sječenja slavskog kolača domaćin slave brigadni general gosp. Damjanović govorio je o značaju ovoga dana kad je naša vojska 1921 g. ušla u oslobođeni Šibenik, te se je dalje sjetio svih onih junaka, koji su svojim životima ostvarili oslobođenje i ujedinjenje našeg naroda.

Nakon toga je u savršenom redu održan defile cjelokupnog garnizona, a potom je u prostorijama kasarne servirana zakuska za sve uzvanike.

Poslije podne je održano vojničko veselje uz lijepi program vojnika — diletanata, a na večer je u Oficirskom domu priređeno uspjelo klitno drugarsko veče.

*

U predvečerje Sokolska glazba u punom broju prošla je gradom i to u 6·30 s., baš u onaj čas kad je 1921 g. naša vojska ulazila u grad.

Smotre na dnevnom redu

Neobična noćna smotra pristaša HSS

(SPLIT) Razne smotre su na dnevnom redu: smotre hrvatske kulture, hrvatske privrede (u kojoj učestvuje najmanje đravih Hrvata), hrvatske pjesme, hrvatskog sporta itd. Te su sve smotre jedva, bar donekle, sa određenim ciljem, za njih se vrši propaganda, sastavljaju radni odbori i drugo šta je tim u vezi. Ali ovih dana održana je u nekoliko srezova Primorske banovine i jedna neobična smotra u sred noći. Bila je to smotra »narodnog ustanka«, izvršena po svim pravilima zavjereničkih organizacija, pod direktivom hrvatske narodne zaštite. Svi, koji su bili određeni, morali su u određeno vrijeme da se nađu na određenom mjestu pod prijetnjom najstrožije kazne. Čemu je ta »smotra« trebala; koji je njen pravi cilj?

Đačke izložbe

Šibenik, juni 1939.

U gimnaziji

Osobito na Tjelovo gimnazija je bila dobro posjećena. Posjetioci su se zadržavali na izložbi ručnih radova kao i na izložbi crteža. Među ručnim radovima, koji su bili ukusno razmješteni po zidovima i po stolovima u sali čitaonice, osobito su bili zapaženi stolnjaci (radovi učenica III razreda: Lušić, Kužina, Zaninović), mrežasti rad (uč. III r. Juras) i miljei (II r. Komesarović, Lambaša) kao i pleteni radovi i narodni motivi. Radovi se odlikuju ljepotom a osobito preciznošću izrade, ali ne i originalnošću.

Više originalnosti moglo se je očekivati u svečanoj sali, na bogato sortiranoj izložbi crteža. Preciznost je zapažena na geografskim i prirodopisnim kartama (Alivojvodić, Vlašić Štrkalj i dr.), od kojih neke nimalo ne zaostaju za najboljim radovima grafike, ali u njima nema originalnog. Najzad ni na izložbi crtarija gotovo nema radova u kojima bi došla do izražaja dječja fantazija, nego su odreda rađeni po modelu. Tako je ova izložba ostala bez objekata koje bismo bili najradije gledali, u kojima bi učenička mašta bila izražena. A takvi radovi gledaju se s osobitim zanimanjem i radošću čak i onda kad ne zadovoljavaju stroge slikarske norme. Ali u ovom dijelu izložbe zapaženi su drugi radovi značajni i vrijedi ih naštavi; to su mali arhitektonski — može se reći trodimezionalni — objekti, male studije za svladavanje prostora. Pomoću prizmatičkih i valjkastih oblika i njihovih kombinacija rješavaju se osnovni problemi prostora. Vaze i vrčevi, kocke i kućice, (koje nisu idilični pejsaži) pa pomalo fantastični nebori šibenske Široke ulice samo su sredstvo da se izrazi prostor i njegova dubina. Interesantno je izražavanje obline i krivih površina (vaze i sl.) pomoću sjenčenja kao i rješenja problema mase (plohe i linija) na ljudskoj glavi rađenoj po modelu. Tu svuda vidi se sistem u radu.

Sav ovaj rad u gimnaziji (i pored nedostataka, koji se mogu opravdati) zaslužuje osobito priznanje, jer težište gimnazijskog rada nije u vještinama. Na izložbi, se vidi onaj dio đačkog rada koji je uglavnom proizvod dobre volje učenika a ne strogosti školskih propise. Zato je pravo što je publika (iako ne koliko bi trebalo) svojim posjetom nagradila napore hiljade učenika i njihovih nastavnika, koji su dali u današnjim prilikama sve što su mogli.

P. B.

U učiteljskoj školi

Kao žena pozabaviću se uglavnom ručnim ženskim radovima. Što se tu ne vidi: žensko, muško i dječje rublje, posteljina, bluza, odijela uz mnogobrojne ukrasne predmete.

Svi ti su radovi dokaz radinosti i talenta učenica, a osobito pak stručne učiteljice gdice Dobrile Bošković, koja je ovime dokazala da zna zainteresovati svoje učenice za rad i uliti im smisao za preciznost, sklad i praktičnost. Gdici D. Bošković ide zasluga što je budućim seoskim učiteljicama dala smisao za praktične potrebe ženskog, muškog i dječjeg rublja, što će na selu najviše doći do izražaja. Tako su mnogobrojni posjetioci s udivljenjem promatrali ove radove i osvjedočili se da je priprava naših narodnih odgojitelja ne samo u smjeru nauke već i praktičnog rada, te da će naše učiteljice i u tom pogledu pomagati i zapuštene seljačke djevojke.

Sva nastojanja stručne učiteljice su ovom izložbom dobila javno priznanje i udtvrljenje čitave javnosti, u želji da nastavi tim svojim uspješnim radom.

Uz ženske ručne radove ima nepregledan broj muških radova iz raznih grana. I otprije je bilo poznato koliko se tome posvećuje pažnja na našoj učiteljskoj školi, ali ovom izložbom su došli do izražaja sva nastojanja i zasluge gosp. profesora Škalka, Žižića i Kebeljića.

Ovom su izložbom naši građani bili uvjereni da je naša učiteljska škola sa svojim sposobnim i zauzetnim profesorima na visini u svakom pogledu.

N.

Jadranska plovidba d.d.-Opravništvo Šibenik
priređuje u nedjelju IZLET za
SKRADIN i SLAPOVE KRKE
Odlazak iz Šibenika u 14 sati.
Cijena D. 12.— Djeca plaćaju polovicu

ŠIBENIK

Rezultati velike mature

Pismeni zadatci na velikoj maturi real. gimnazije su završeni, te su prema dosadašnjim rezultatima od 78 prijavljenih učenika, usmenih ispita oslobođeni 17, a niko do sada nije odbiven na godinu dana. Ispitnoj komisiji pretsjedava Dr Mirko Deanović prof. univ. iz Zagreba.

Dovršavanje vatrogasnog doma

Radovi na domu vatrogasne čete nakon kratke stanke, zauzetnošću agilne uprave privode se kraju, te će se uskoro izvršiti preseljenje. Sada će biti dovršen stan za čuvara, prostorije za momčad, vatrogasne rekvizite i ost., dok će toranj za vježbu biti dovršen kasnije. Kad bude potpuno dovršena, zgrada će zapasti oko 450000 din.

RAZNI DRVENI SANDUCI i PAPIR ZA OMOTAVANJE dobivaju se u upravi N. Tribune.

OGLAS

Pretstojništvo gradske policije u Šibeniku po drugi put raspisuje nabavku uz najmanje tri pismene ponude interesenata za izradu i isporuku i to:

a) 4 komada letnih bluza od platna, 2 letne kape od platna sa kokardama i duplim navlakama, te 2 komada pantalona od sukna za nadzorne činovnike državne policijske straže i

b) 60 komada letnih bluza od platna, 30 komada letnih kapa od platna sa kokardama i duplim navlakama, te 30 komada pantalona od sukna za policijske stražare.

Zanimanici imadu dostaviti propisno taksirane pismene ponude na Pretstojništvo gradske policije u Šibeniku do 11 sati dana 30 juna 1939 g.

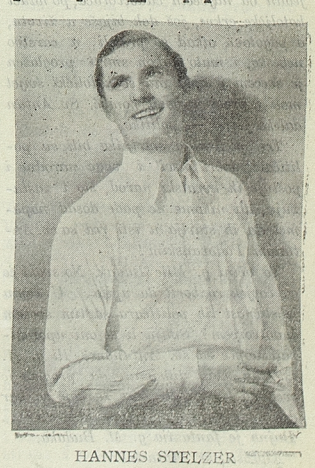
Predračunska suma za ovu nabavku iznosi Din. 33.000.— Kaucija u iznosu od 5 posto naši, — odnosno 10 posto strani državljani — od predračunske sume polaže se kod Poreske Uprave u Šibeniku do 10 sati — dana 30 juna 1939 g.

Poblize uslove za ova nabavku može se vidjeti svakog radnog dana za vreme uredovnih sati u Pretstojništvu gradske policije soba br. 13.

Iz kancelarije Pretstojništva gradske policije u Šibeniku.

Br. 4860-39 od 14 juna 1939 godine.

F I L M



HANNES STELZER
igra ulogu liječnika dra Storpa u novom Tobis-Cinem filmu »Silvestrovo na Alexanderplatz«

Sporazum i prijetnje

U pitanju sporazuma između Hrvata i Srba izgleda da je privremeno nastupio neki zastoj. Svakako ovaj zastoj ne znači ni prekid pregovora ni napuštanje ideje sporazuma. Sa svih strana čuju se isti glasovi da do sporazuma mora doći, jer je to u interesu i Hrvata i Srba, i u interesu države kao cjeline. Pretsjednik vlade g. Dragiša Cvetković opetovao je više puta da razgovori nisu prekinuti i da se prijedlozi nalaze na razmatranju. I pretsjednik senata g. dr. Korošec i ministar saobraćaja g. dr. Spaho tu nedavno opetovali su istu stvar.

Fakat je, koji se ne može poreći, da manje ili više gotovo kod svih stranaka postoji raspoloženje za sporazum. Dok se sa svih strana nastoji da održi ovo raspoloženje u masama, neki pripadnici hrvatske seljačke stranke ne prestaju sa prijetnjama svim onima koji ne misle kao oni. Oni nestrpljenjem iščekuju zaključenje sporazuma, ne za to jer ga iskreno žele, već jedino da mogu iskaliti svoju žuč i mržnju u osveti na protivnicima. Neprestano se čuje vapaj: kada će prestati ćirilica, jer da im kopa oči. Po njihovim riječima u Hrvatskoj neće biti dozvoljena upotreba ćirilice, niti će u zemlji moći ući ikakva knjiga ili novina štampana ćirilicom. Prijeti se činovnicima da će biti otpušteni i ostati bez namještenja; prijeti se penzionerima da će ostati bez penzije; prijeti se trgovcima i obrtnicima da će im se oduzeti dozvole za rad; jednom riječi prijeti se na svakom mjestu i svakome protivniku da će morati ostaviti ovu zemlju i seliti u Srbiju. Kazaće se da su ovo riječi neodgovornih elemenata, na koje se ne mora osvrtati. Moguće da su to riječi neodgovornih elemenata, ali ne valja zaboraviti, da jednako govore i neki funkcioneri stranke, a iz toga bi se moralo zaključiti da u samoj stranci ima jakih struja zadojenih takvim osjećanjem. Od zadnjih izbora prošlo je blizu po godine, ali ni do danas nijesu prestale osvete iz političkih pobuda. Još i danas se sijeće protivniku vinograd, ili čupaju mlade voćke, ili premlaćuje i izbada blago. Ljudi se sa zebnjom u duši pitaju što će sutra biti, kada budu došli na vlast ovi koji prijete? Kakove će tu biti sigurnosti za osobu i imanje?

Mi se pitamo čemu ove prijetnje? Ili se sa strane ekstremnih elemenata ide navlaš za tim da se onemogući sporazum, ili se u duši tih elemenata tako osjeća kako se prijeti. Bilo jedno ili drugo, ne zna se što je žalosnije.

Mi smo uvijek bili za pošteni i bratski sporazum, ali, ako sporazum ima da urodi osvetama, nasiljem i nesigurnošću, onda je mnogo bolje da do njega ne dođe.

Primorska Centrala proizvođačkih i potrošnih zadruga
Mjesna zadruga za poljopr. kredit
Transportno-konzumna zadruga
Proizvođačko-potrošna zadruga
SPLIT

Prijatelji!
Platite
dužnu pretplatu

Hvarsko kazalište monopolisano

Hvar, 12-VI

Neumornim radom zanatska škola uz saradnju učitelja građanske škole g. Martinisa pripremila je operetu „Snježanu«. Kad je rad bio uvježban, uprava škola se obratila Općini radi kazališta, ali molbi nije udovoljeno, jer su sudjelovali u izvedbi i članovi sokolskog orhestra. Intrigama se uspjelo da neke djevojčice odustanu od sudjelovanja u operetu, ali je ona ipak održana u Lječilišnom salonu, čiju je salu za tu priredbu ustupio upravitelj dr. I. Avelini. Priredba je bila odlično posjećena te se je morala ponoviti. I moralni i materijalni uspjeh bili su odlični.

U našem kazalištu mogu održati zabave i predavanja samo izvjesni ljudi. Građanska škola morala je odustati od svoje priredbe, a sreskom ljekaru i školskom nadzorniku nije bilo ustupljeno opć. kazalište kad su imali da održe poučna predavanja, a isto se je dogodilo Sokolskom društvu i Ženskoj zadruzi. Ko god osjeća jugoslovenski, ne pušta se u gradsko kazalište ni onda kad se radi o čisto prosvjetnim priredbama.

Sv. Antun Padovanski i - politika

Dr Mile Budak dok piše romane na svom je terenu, ali čim počne da »popuje« — zastrani! Tako on u svom »Hrvatskom narodu« od 9 lipnja o. g. napisa uvodnik: 11 i 13 lipnja i htjede da dovede u društvo svetog Antu Padovanskog sa — Antom Starčevićem, Antom Radićem i Antom Trumbićem! No — začudo — zaboravi da mu u uspoređivanju fali ono što je glavno u svakoj uporedbi, a to je SLIČNOST (tertium comparationis) između onog ko se uspoređuje i s kim se uspoređuje!

Sv. Antun je taumaturg-čudotvorac; jedan od najvećih čudotvoraca, po nauci katoličke crkve, još dok bijaše u životu, a pogotovu otkad se preseli u carstvo nebesko, i malo nakon smrti proglašen je svecem i cijeli mu se katolički svijet moli i prosi njegovu pomoć. Sv. Antun daleko je od — politike.

Tri spomenuta smrtnika bili su političari, dobri pisci i vođe narodne i poštuje ih hrvatski narod, što i zaslužuju, ali nikome ne pade dosad napamet da ih stavlja u isti red sa sv. Antunom Padovanskim!

To učini g. Mile Budak. No svaki će ga čovjek razborit da upita: U čemu je sličnost tih političara sa tim svecem čudotvorcem? Smiju li se oni uspoređivati uopće sa sv. Antunom? Ili g. M. B. ima vlast duhovnu da proglašuje svecima ljude političare za koje se bar dosad nezna da su čudesa stvarali? . . Bujna je fantazija g. M. Budaka.

Oprosti, sv. Antune!

...vić

Drogerija
JOSIP IPAVEC
Foto potrepštine, droge, kemikalije kozmetika. — — — — ŠIBENIK

2500.— DIN. TREBATE da si stvorite stalnu zaradu — egzistenciju kod kuće.
Pišite: »Mara« Maribor — Pletionica—Razašiljalnica trikotaža.

Idu Slaveni...

Početkom juna 1939 izlazi iz štampe ova knjiga, koja Vam daje pred oči jasnu sliku bliskih događaja i veličanstveni nastup slavenske rase na pozornicu sveta. Posle pročitanja Vi ćete biti ponosni što pripadate golemom slavenskom rodu, koji po sili sudbine dolazi da završava celokupno Delo Bele civilizacije.

Sadržaj: Prva žrtva Panslavizma; Stalna na tom svetu samo mena jest; Put kavkaske bele pasmine; Rase i nacije defiluju istorijom; Sunce ravna selom i gradom: Sunce ravna našom istorijom; Hod kultura po hodu sunčanom; Germanska svetska sila na prolazu; Pad kulture grada na Zapadu; Četvrti ljudski rod Satemaca; Karakter Slavena; Gde je sila negativne rase; Slavenska država i državovanje; Slavenski narod se rađa ostali izrađa...; Serija sledećih ratova; Kakvi su to duhovi po Evropi; Evropu su vojske pritisnule; Minerali i metali hrana mašina; Žito — glavno gorivo armade; Aduti Rusije i revolucije; Nemci i Rusi; Slaveni u novim integralnim ratovima; Rešena sfinga bele pasmine; Dionizijski misterij Slavena: Kosmički red; Simboli i karakteri rasa; Sukob rasa gledan iz astrala; Sideralne periode ratova; Konačni obračun ljudi s Atlantide;.. Zaključak.

KNIN

U nedjelju, 11-VI, održao je nar. poslanik kninskog sreza Dr Niko Novaković sastanak u općinskoj zgradi sa svojim biračima i pristašama. U svojem opširnom govoru, malko temperamentnijeg no obično, g. je poslanik hvalio i branio g. Dr Stojadinovića i napao na lažne glasove koji se protiv bivšeg premijera šire u raznim letacima, dok g. Stojadinović da ima uza se 120 poslanika iz JRZ. G. Novaković je podvukao kako je njegova lozinka: jedan Kralj, jedan narod i jedna država. Ustao je odlučno protiv onih koji govore da su Srbi došljaci u ovim krajevima, a Srbi su ovdje starosjedioci i branili su ove krajeve protiv Turaka i protiv Mlečića, a braniće ih i unaprijed ako ustreba, uzviknuo je govornik. Sa sastanka odaslana je depeša g. dr Stojadinoviću na predlog g. poslanika, a prisutni su je sa odobravanjem prihvatili. Narodni poslanik otputovao je iste večeri brzim vozom u Beograd.

Biograd n-m

Ubistvo jednog Sokola

10 ov. mj. pred Sreskim sudom u Biogradu na razbojnički način povrijeđen je teško nožem Niko Ljubanov seljak iz Kraja, tako da je sutradan u groznim mukama preminuo u mjesnoj Banovinskoj bolnici. Sudbena istraga o ovom djelu je u toku, ali sam način na koji je isti izvršen izaziva zgražanje kod svih onih, koji su poznavali pokojnika kao čovjeka primjernog vladanja.

Pok. Ljubanov bio je poznati nacionalista i uzoran Sokolaš te mu je Sokolsko društvo izdalo osmrtnice i priredilo dostojan ispraćaj.

Dolazak Sokola

Kako javljaju iz Beograda doći će ove godine ponovo Sok. društvo Beograd »Matica«, na ljetovanje u Biograd, gdje imaju svoje zemljište. Imali bi doći 10 jula, a došlo bi ih 120.

ZLATARIJA
G. B. VALLE - SPLIT
VLASTITA RADIONA — UTEMELJENA 1822

Trgovina mode „a la ville de Paris"
Jakša Žuljević - Split
Specijalna prodaja muške pom. robe

JUGOSLAVENSKI LLOYD A. D.
Prije Atlantska plovidba Ivo Račić a. d.
i Jugoslovensko-amrikanska plovidba a. d.
Trgovačke pruge za sve krajeve svijeta
SVE OBAVJESTI DAJE:
Uprava društva u Zagrebu:
Gundulićeva ulica 3 — Teleton 32-51
i agencije:
Split, Francuska obala 2 — Telefon 32
Sušak, Tomislava ul. br. 5 — Telefon 1-68
BRZOJAVI: PLOVIDBA

Tisak i vlasnik: „TIPOGRAFIJA" štamparsko novinsko i knjižarski zavod, za tiskarni uredništvo odgovara: direktor Hamilkar Vitaliani, Sibenik